Izhaja trikrat na teden vsaki torek, četrtek in soboto.

Stane za celo leto za Ameriko (izven Chicage $3.00. Za Evropo $3.50. Za Chicago $3.50.

Issued three times a week every Tuesday, Thursday and Saturday.

Subscription for United States (except Chicago) per year $3.00, for Europe $3.50. For City of Chicago $3.50.

EDINOST

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Nesloga tlači

ŠTEV. (No.) 134. CHICAGO, ILL., TOREK, 14. NOVEMBRA — TUESDAY, NOVEMBER, 14. 1922. LETO (Vol.) VIII.

DOPIS O NEZGODI V SPANGLER, PA.

OKOLI 80 RUDARJEV IZGUBILO ŽIVLJENJE. — VELIKO RANJENIH SE BORI S SMRTJO. — KOMPANIJA BI RADA VRGLA POVZROČITEV NEZGODE NA DELAVCE.

Hastings, Pa. — Cenjeni g. urednik: — Kot Vaš naročnik se čutim dolžnega, da Vam opišem strašne prizore, ki so se dogodili te dni v Reilly rudniku, blizu Spanglerja. Jaz sem oddaljen le par milj od pozorišča nesreče in zato smo še tisti dan, ko smo zvedeli za strahovito nesrečo dirjali z avtojem na pozorišče. Ko smo dospeli na lice mesta, bila je že zbrana okoli velikanska množica, ki se je gnetla okoli rudnika. Otroci in žene so kar tulile za svojimi dragimi možmi in očeti. Bil je prizor, ki je vsakega ostrašil in ganil do dna srca.

Nesreča se je povzročila, ko so šli rudarji z gorečimi svetilkami v premogorov. V Reilly rud. so smatrali, da sploh plina ni, in da ni nevarnosti. Vendar neka naravna sprememba je nastopila, da je prišel plin v premogorov. Ko so dospeli rudarji v rudnik na delo, se je baje vnel plin, tako sodijo uradniki rudnika, in nastala je grozna eksplozija, ki je zagrebla do 125 rudarjev. Eksplozija je bila tako huda, da je potrgalo stroje od konkretnih podstavkov.

Uradniki rudnika so takoj obvestili rešilne postaje po vsej okolici, ki so prihiteli na pomoč na reševalno delo. Rudnik je poln plina in reševalci nosijo maske pri delu. Dosedaj ko to pišem, so jih prinesli na svetlo nekako 80 mrtvih in nekaj hudo opečenih, ki se v bolnišnici tudi borijo s smrtjo.

Preživeli rudarji, ki so nekateri že prišli k zavesti pripovedujejo, da jih je eksplozija popolnoma zmedla da ni vedel ne eden za drugega. Iz rudnika vodita baje še dva manjša postranska izhoda, a nihče jih ni našel, kakor je razvidno iz pripovedovanja preživelih. Sicer pa je tudi eksplozija zarušila s kamenjem nekatere prehode in tako je bil tistim, ki ni poznal vseh hodnikov dobro, izhod nemogoč.

Žrtve bi bile veliko večje, a k sreči se veliko rudarjev na ta dan ni podalo na delo. V rudnik jih je šlo delati ta dan, kakor poročajo nekako okrog 125 rudarjev.

Jasno kot beli dan je, da bi mogla premogovniška družba bolj paziti na to. Njena malomarnost, ker ni imela nastavljenih poizkuševalnih sredstev je vzrok, da je danes okoli 80 mrtvih če še ne več. Uradniki in preiskovalci trdijo, da je prihod plina v rudnik povzročila gotova naravna izprememba. To je že res, vendar človeška življenja bi morala biti sigurno zavarovana za vsak slučaj.

(Dalje na 3. strani.)

NEČLOVEŠKA DEJANJA BREZSRČNIH ŽENSK.

ZASTRUPILE 12 OSEB Z ARZENIKO.

Chicago, Ill. 13. nov. — Chicaški detektivi so zadnjo soboto prišli na sled velikanskemu kriminalnemu početju dveh žensk, pod imenom Mrs. Nellie S. Koulik in druga Mrs. Tillie Klimek. Na vesti imate baje 12 umorov. Mej temi je umorila Klimek svoje tri može. Njen prvi soprog je bil neki Mitkiewiez, ki ga je zastrupila z arzeniko (mišnico) in je umrl dne 13. januarja 1914, zapustivši njej $1000. smrtnine. Čez malo manj kot 3 mesece se je zopet poročila in svojega drugega soproga je zopet kmalu spravila iz sveta v 4 mesecih, kateri ji je zopet zapustil gotovo smrtnino. V marcu leta 1919. se je v tretjič poročila z nekim Kupczyk, katerega je poslala na oni svet 25. aprila 1921. Vsem trem je dajala v jedila arzeniko in jih tako z zastrupljevanjem spravila s sveta.

Zatem se je v kratkem, kakor pripovedujejo ljudje sprla z neko Mrs. Rose Chudzinski, ki je v par mesecih zatem tudi umrla na zastrupljenju. Ljudje pravijo, da ji je dala Klimek preparirane jestvine z arzeniko. Zatem ima na vesti še enega moškega pod imenom Stermer, ki je baje umrl na enak način leta 1918.

Mrs. Klimek je bila pritem delu v zvezi baje z Mrs. Koulik. Prva je izpovedala na sodniji, da jo je Koulik zalagala z nekim belim praškom, ki ga je mešala v jedila osebam, ki se jih je namenila spraviti iz sveta.

Mrs. Koulik je stara 45. let in je imela 15 otrok, izmed katerih je pomrlo šest. Oblasti sodijo po raznih okoliščinah, da se jih je spravilo iz sveta na sličen način zastrupljevanja.

Obe Mrs. Koulik in Klimek ste v ječi in čakata porote. Mrtvaški ogledник mesta Chicago, Mr. Hoffman je dobil od sodnije ukaz, da izkoplje vse omenjene osebe, na katerih bodo zdravniški izvedenci iskali vzroke smrti. V telesih par teh so že našli gotove količine arzenike. Sodnijske oblasti so do kraja prepričane, da so vsi navedeni mrtveci postali žrtve zastrupljenja, ki ste ga vršile gori označene brezsrčne zverinske morilke. Vse okoliščine kažejo, da boste morilke obsojene na vešala, prav, kakor ste zaslužile.

—o—

FARMARJI TOŽIJO ŽELEZNIŠKE DRUŽBE ZA ODŠKODNINO.

Sioux City, Ia. 13. nov. — Farmarska zadruga v državi Iowa je vložila tožbo proti železniški družbi Northwestern za 300 tisoč dolarjev vsled škode, ki je povzročena na žitu radi prepočasne in zakasnele transportacije.

—o—

CLEMENCEAU SE BLIŽA AMERIKI.

New York, 13. nov. — Bivši francoski ministerski predsednik se bliža Ameriki na krovu brzoparnika Pariz. V par dneh bo francoski tiger dospel v New York.

RAZNE NOVICE.

POTRESI V JUŽNI AMERIKI.

Buenos Aires, 13. nov. — Po celi Čili so se čutili včeraj močni potresni sunki. Sunki so povzročeni, kakor javlja poročilo po silnem naraščanju morja, po katerem razgrajajo silni morski viharji.

—o—

TURKI NEZADOVOLJNI Z AMERIŠKO NOTO.

Carigrad, 13. nov. — Ameriška nota, ki je bila poslana turškim nacionalistom, da naj čuvajo ameriške interese, zlasti pa verske inštitucije ni našla zadovoljnosti mej Turki, pravijo, da je to naravnost vmešavanje v turške notranje zadeve. Kaj bo Amerika odgovorila na ta turški osorni odgovor še ni znano.

—o—

NEMCI ROPAJO PO TOVARNAH IN SKLADIŠČIH.

Berolin, 13. nov. — Radi tako nizke nemške valute nastaja po nemškem silna draginja, katere ljudstvo nikakor ne more prenašati. Trgovci nastavljajo visoke cene blagu, ker hočejo svoj denar nazaj. Na drugi strani je pa ljudstvo brez denarja. Po več mestih občinstvo udira s silo v tovarne in trgovine za živila.

—o—

PERSHING ZAHTEVA VEČJO ARMADO IN MORNARICO.

New York, 13. nov. — Na "armistice day" je imel general Pershing daljši govor pred skupino legionarjev. V svojem govoru je povdarjal veliko potrebo za večjo armado in mornarico Zdr. Drž. "Na ničesar drugega se ne bomo mogli zanesti v sili, kakor edino na moč svoje lastne armade in mornarice, ako pride naša država do kake vojne v bodočnosti," je rekel Pershing.

—o—

KAPITALISTIČNI MAGNATJE PRIČELI Z AKCIJO PROTI BONUSU.

New York, 13. nov. — Iz zanesljivih virov se poroča, da so ameriški kapitalisti pričeli z neko tajno akcijo proti vojaškemu bonusu, ki so ga volilci po več državah odobrili 7. novembra. Baje nameravajo napraviti močan blok s tem, da ne bodo hoteli kupovati nikakih bondov, ki jih mislijo posamezne države izdati v ta namen.

—o—

POŽAR POVZROČIL VELIKANSKO ŠKODO.

Chicago, 13. nov. — Zadnjo nedeljo je izbruhnil požar na 57th in Leavitt ulici in skoro uničil elevetor na Pennsylvania železnici. Škoda se ceni nad 200 tisoč dolarjev.

—a—

GANNA WALSKA BO VPRIZORILA VEČ KONCERTOV PO AMERIKI.

New York, 13. nov. — Znana Ganna Walska, ki se je poročila z chicaškim milijonarjem McCormikom v Parizu, bo šla na koncertno potovanje, kjer bo po vseh večjih mestih vprizarjala koncerte.

—o—

RUSI ZASEGLI FRANCOSKE IN ITALIJANSKE PARNIKE.

Carigrad, 13. nov. — Glasom poročil iz Batumske luke so bili tam zaseženi trije zavezniški tovorni parniki po boljševikih. Dva italijanska Triestino in Graz in francoski parnik Phrafie. Parniki so obdržani v Batumi in moštvo je baje začasno internirano.

—o—

SNEŽENI ZAMETI V NEBRASKI.

Omaha, Nebr. 13. nov. — Po celem osrednjem zapadu je zapadel sinoči precej na debelo sneg. Po večjih krajih so zametje tako veliki, da so ustavili tovorni promet na železniških progah.

—o—

RADI LJUBOSUMNOSTI USTRELIL 3 IN SAMEGA SEBE.

Norwalk, Conn. 10. nov. — W. Eckert 60-letni zakonski mož je včeraj ustrelil svojega stanovalca, obstrelil je svojo ženo in hčer in nato ustrelil še samega sebe. Sam je bil na mestu mrtev. Ostali se borijo s smrtjo. Vzrok pravijo, da je ljubosumnost.

MIROVNA KONFERENCA ODLOŽENA.

Pariz, 13. nov. — Vsled naraščujoče krize so zavezniki sklenili preložiti mirovno konferenco mej Grki, Turki in zavezniki na 20. novembra. Mirovna konferenca bi se imela začeti danes 13. novembra v Laussanne. Toda vsled novih turških zahtev v katerih Turki izpreminjajo svoj značaj, kakor kujavi otroci, so zavezniki prisiljeni konferenco preložiti, da bodo mejtem časom skušali najti diplomatično pot, ki naj bi dovedla vse prizadete v tem konfliktu bližnjega vshoda do sprave.

Neko poluradno poročilo je bilo prejeto na svetovni poročevalski brezžični brzojavni postaji v Parizu, da je angleški poveljnik general Harrington zapustil Carigrad na nekem rušilcu in da je namenjen v Cairo, kjer bo odprl svoj glavni urad. Nadalje omenja poročilo, da so v mestu Carigradu resne zmešnjave, ki slabšajo situacijo od dne do dne. Ker je v Carigradu še vedno vojno stanje in stroga cenzura, zato je težko vrjeti poslani novici. Vendar angleški vladni krogi v Londonu so alarmirani in skrb jih tare, koliko je resnice na poročilu.

Kot vse izgleda, so Turki omamljeni od zmage nad Grki in sedaj niso zadovoljni z nobenimi ponudbami, ki jih jim ponujajo zavezniki. Vse izgleda, da islamski duh želi zopet tiste neomejenosti, v kateri je pred sto leti lahko počenjal vnebovpijoče grozovitosti med kristjani. Ako jim bodo zavezniki ugodili vse, kar Turki zahtevajo, je za enkrat seve še vprašanje. Toda če jim bodo, bodo zavezniki pokazali, da niso sami prav nič drugega kakor navadni pustolovci, ki jim za blagobit civilizacije in humanitete ni prav nič. Velik greh so že storili proti civilizaciji s tem, ko so dovolili Turkom nazaj v Tracijo na evropejski kontinent. Čemu dovoliti volku mej ovce, ko vendar prav dobro vedo, da ne bo skušal drugega, kakor o prvi priliki jih poklati?

IZ JUGOSLAVIJE.

Jugoslavija. Vreme v prvih dneh oktobra je bilo zelo različno v Jugoslaviji in v srednji Evropi. Dežja je padlo nenavadno veliko, kar je škodilo poljedeljstvu in vinogradništvu. Kmetovalci niso mogli orati in vinogradniki so trgali v dežju, ker je zakasnela na polju setev in v sodih ni tiste pristne kapljice, ki bi morala biti. Vina je obilno, a bo bolj kislo. Staro vino bo imelo ceno in novo bo padlo s ceno. V Renskih, ogerskih in primorskih krajih je vina na izbiro, gotovo bo njih cena zelo nizka. Liter tokajca je 32 jug. kron in refoško piješ liter po 24 jugsl. kron. Navadna vina liter so po 10—30 jug. kron. Letina je splošno dobra. Le čuda, blago je poceni in kupci draginjo množe. Smo v deželi palčkov.

—o—

Umrl je prof. Very Rev. Jožef Gruden, D. D., ljubljanski kanonik. Smrt ni prišla nenadoma. Že par let sem je takorekoč visel mej življenjem in smrtjo. Bolehal je menda celo svoje življenje. Že kot dijak je hotel vstopiti v frančiškanski red, a so mu radi bolezni, oz. bolehnosti odsvetovali. Postal je svetni duhovnik in tako pretolkel nekako dobrega pol stoletja. Pa bi bil živel še dalje, ko bi si bil dal počitka. A njemu življenje ni bil praznik, ampak delavni dan. Kakor čebelica je bil priden. Kot rojen zgodovinar, je brskal in brskal po zaprašenih arhivih in pisal ter pisal, da so njegovi spisi narasli na cele litanije. Ljudstvu bo najdel ostal v spominu po svojo "Zgodovini slovenskega naroda," ki se bere kakor roman. Eden ali drugi se ga bo morda spomnil, če ima knjižico, v kateri je podal zgodovino naše največje božje poti na Brezjah. Kot mošenjski kaplan je bil pred prihodom frančiškanov na Brezje, tamkajšni tako imenovani zakristan. Bolezen je začrtala mrke znake v njegov obraz, a pod njimi je bilo zelo blago, za vse dobro in lepo navdušeno srce. Naj počiva v božjem miru.

DENARNE POŠILJATVE.

Vsem pošiljateljem denarja naznanjamo, da pošiljamo denar v Jugoslavijo v kronah in dinarjih, kakor tudi v ameriških dolarjih. Denar se dostavlja na najbližnjo domačo pošto prejemnika in sicer to izvršuje "LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI" s katero smo v zvezi. Kadar pošljete nam denar, vedno označite na navodilni listini, kako želite, da se denar odpošlje v kronah ali ameriških dolarjih.

Včerajšne cene so bile:

Jugoslovanskim kronam:		Italijanskim liram:	
500 — kron	$ 2.45	50 lir	$ 2.90
1,000 — kron	$ 4.70	100 lir	5.30
5,000 — kron	$22.50	500 lir	25.00
10,000 — kron	$45.00	1000 lir	50.00

Za pošiljatve v amerikanskih dolarjih smo dobili posebne cene in računamo sedaj: Od $1.00 do $25.00 računamo 40c. Od $25.00 do $50.00 računamo 75c. Od $50.00 do $75.00 računamo $1.00. Od $75.00 do $100.00 računamo $1.50. Za vsa nadaljna nakazila računamo po 1c in pol od vsakega dolarja.

Denar pošiljamo tudi potom kabla ali brzojava.

Za vsa nadaljna navodila pišite na:

BANČNI ODDELEK "EDINOST"

1849 West 22nd Street Chicago, Ill.

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.
Izhaja trikrat na teden.

Edinost Publishing Company.
1849 W. 22nd Street, Chicago, Ill.
Telephone: Canal 0098.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Three Times a Week by
EDINOST PUBLISHING CO., 1849 West 22nd Street, Chicago, Illinois.

Entered as second-class matter October 11, 1919, at the post office at Chicago, Ill. under the Act of March 3, 1879.

Izid letošnjih volitev.

Pretekli teden je zopet ljudstvo govorilo in sicer tokrat zopet precej odločno in glasno, kakor že dve leti ne.

Vsako leto enkrat, prvi torek meseca novembra imamo dan volitev, ko se volijo zastopniki naroda za razne javne službe in razne urade. Takrat pa dobi ljudstvo besedo, da pove z glasovnico v rokah, kaj misli o delovanju svojih zastopnikov takrat je dan sodbe za nje.

Volitve vsako drugo leto je pa še posebne važnosti, ker se enkrat voli predsednike in vrhovne eksekutivne pravdnike države, drugič pa velik del parlamenta in senata.

Letos so bile volitve posebno značilne. Sedanja stranka, ki je pred dvemi leti prišla na krmilo vlade ni izpolnila svojih obljub, katere je tako radodarno delila, ko je nastopila pred dvemi leti, da podere Wilsona in demokratsko stranko. Kako je obetala, da bo zboljšala delavske in gospodarske razmere v deželi, kako bo zlasti napolnila "baskete" delavskim ženam, koliko bo dela v deželi, da bodo zlati časi. Komaj pa so bile volitve končane, je pa ljudstvo naenkrat videlo, kako ničeve so bile vse te obljube. Tovarna za tovarno je začela zmanjševati delavske dni, znižaveti delavske plače, dokler se v nekoliko mesecih celo delo ni skoraj popolnoma ustavilo. Tarifna predloga, ki ima namen naložiti za uvoznino iz Evrope tolik davek, da je nemogoče vsaka konkurenca, da tovarne toraj lahko poljubno narekujejo cene izdelkom in živilom in bogate na škodo naroda, izseljeniška predloga, ki prepoveduje naseljevanje v deželo in druge enake postave, ki vse imajo namen braniti samo koristi kapitalistov, so začele v narodu vzbujati nevoljo proti stranki in tako je prišlo do velikih porazov republikanske stranke pri volitvah.

Senator Lodge, vodja republikanske stranke, najboljši zaveznik Italije in sovražnik Slovanov je komaj, komaj izlezel kot zmagovalec iz volitvenega boja. Ta senator je pred dvemi leti kupil glasove italijanskih volivcev za ceno slovanskega Jadrana, s tem, da jim je obljubil, da bo republikanska stranka za "prosto" reško državo pod Italijanskim vrhovnim vodstvom, da je proti Wilsonovi črti, da naj dobi Italija celo naše Primorje. Zato imamo Jugoslovani precej zadoščenja, da je dobil, dasi še premalo, kar je zaslužil. Sramota za stranko, ako bo začela na ta način, s krivicami kupovati svoje glasove. Taka stranka ne zasluži narodnega zaupanja.

Strašni poraz je doživela ta stranka v New Yorku, kjer je zmagal governerski kandidat Smith z velikansko večino.

Predsednik Harding, kakor cela stranka se je tega poraza letos jako ustrašila. Le milijoni agitacijskega fonda in kaj posebnega mora priti da jo morejo rešiti še končnega popolnega poraza, črez dve leti, ko bo zopet volitev predsednika.

Mi ameriški Jugoslovani bi si bili želeli, da bi bila demokratska stranka zmagala tako, da bi bila dobila večino v senatu in parlamentu, kajti v tem slučaju bi bili tudi interesi našega slovenskega Jadrana zavarovani pred Italijansko požrešnostjo. Vendar pa nam mora biti vsem, demokratom in republikancem v veliko zadoščenje že letošnji veliki njen poraz.

Ameriški slovenski državljani čez dve leti pa ne pozabite pri volitvah, da pomenja zmaga demokratskega predsednika zmago slovenskega Jadrana, zmaga republikanskega predsednika pa zmago italijanske tatvine.

ZGODOVINSKE ANEKDOTE.

Anekdota je kratka zgodbica, ki nam kaže značaj človeka. Plutarh je rekel, da ena sama anektoda kako osebo včasih veliko bolj jasno oriše, kakor pa stotero strani zgodovinskih podatkov, zgodovinske osebnosti se nam s pomočjo anekdot na prav lahek način vtisnejo v spomin. "Kdor ljubi tu pa tam prav male porcije zanimivega in kratkočasnega branja, posebno zvečer, bo rad segel po njih. Kjer odpreš in bereš, vse je zanimivo," tako piše neki list o zbirki zgodovinskih anekdot, ki jih je nabral profesor Šarabon. Knjižico je založila Jugosl. knjigarna v Ljubljani, stane pa 10 dinarjev, 140 strani je vsebine. Da jo toplo priporočamo, je umljivo, saj ga ni bolj vzgojnopoučnega berila, kakor so te zgodbice, vrhutega pa lahko in kratko, začneš kadar hočeš, prekineš kadar hočeš, bereš kjer hočeš, doma in na potu. Namesto daljšega priporočila podamo par takih zgodbic.

Majhna razlika. Sir Robert Walpole je povabil včasih majhno družbo v gostilno. Povabil je tudi neplemenitaše, če so bili nadarjeni in duhoviti. Nekega večera se je jezil vojvoda Norfolkški, ker mu je sedel nasproti navaden meščan, glasno je izražal svojo nevoljo. Ko se za zbadanje ni nihče nič zmenil, je nazadnje zaklical: "Slišal sem, da je bil vaš oče mesar." — "Res je, mesar je bil. Morda ste hoteli s svojim vzklikom opozoriti na razliko med vašim in mojim očetom. Dobro jo čutim: moj oče je vole pobijal, vaš jih je pa vzgajal."

Telegrafičen slog. Kardinal Talleyrand, znameniti francoski diplomat, ni rad dosti pisal. Če je na kako pismo res že moral odgovoriti, je opravil to zelo na kratko. Neka imenitna gospa mu je naznanila, da ji je umrl mož. Talleyrand ji pošlje pismo sledeče vsebine: "Spoštovana gospa! — Obžalujem! — Vaš vdani Talleyrand." — Kmalu nato se je gospa drugič omožila. Naznanila je možitev kardinalu in je dobila od njega to-le pismo: "Spoštovana gospa! — Bravo! Vaš vdani Talleyrand."

Suvorov in sluga. Neki ruski knez se je povzpel po milosti vladarja od hlapca do visokih časti, dal je pa, kot vsak tak, tudi vsem čutiti, da je knez. General Suvorov, eden najslavnejših ruskih vojskovodij in iz res prastare plemiške rodovine, ga ni mogel trpeti. Imel je pa Suvorov slugo Petruško, ki je zelo rad pil. Ko pride Petruška enkrat v generalovo sobo, je navzoč tudi oni knez. Suvorov reče: "Vidiš, Petruška, kakor si neumen, iz tebe ne bo nikoli nič, preveč piješ. Poglej, tale gospod tukaj je bil tudi enkrat hlapec, a ker ni pil, je sedaj knez."

IZ SLOVENSKIH NASELBIN.

Cleveland, Ohio. — Dasi je naša slovenska naselbina največja v Ameriki, kljubtemu vidimo zelo malo dopisov v javnosti od tu. Človek bi mislil, da v veliki naselbini, ko je naša, kjer je zbranih več rojakov, je med njimi gotovo tudi več takih, ki radi primejo za pero in poročajo kaj iz naselbine. Pa če pogledamo na dopise iz naše naselbine jih boro malo najdemo primeroma veliko manj, kakor jih vidimo iz malih naselbin, ki štejejo komaj kakih 200 do 300 rojakov. Med naše rojake je treba zanesti nekoliko več zavesti, da bi pridneje dopisovali, ker to bi pomagalo njim samim pri izobrazbi. Pri dopisovanju se človek izobrazuje, zaraditega pridno v roke pero kaj bi se bali.

V naši naselbini je toliko novic, da sploh ne vem kje naj bi začel. Vse od kraja ne bom popisoval, ker znabiti, da bi se nad menoj g. urednik razjezil in bi rekel: Ali misliš, da je ves prostor v listu samo za tebe, (Nič se ne bojte, to se ne bo zgodilo. Le pridno dopisujte! Op. ured.) Opisal jih bom pa en par.

Na stanovanju nekega Mack Gerandsy-a na Soika avenue je eksplodiral kotel za kuhanje žganja. Eksplozija je bila tako silna, da je vrgla Mack Gerandsy-a čez okno na dvorišče, kakih 20 čevljev globoko. Ponesrečenec ima prebito črepinjo in zraven je zadobil hude opekline. Prepeljali so ga v Alex bolnišnico. V stanovanju ponesrečenega so našli še veliko zalogo razne tvarine za proizvajanje žganja.

Mr. Potokar izdelovatelja popa in raznih mehkih pijač naznanja, da je našel v neki vrnjeni baksi od sode precejšno svoto denarja. Kdo je denar vtaknil v to bakso se seveda ne ve. Vendar Mr. Potokar kot poštenjak vabi onega ki je izgubil, da naj pride k njemu in mu bo denar povrnil.

Naši rojaki pa tudi prav pridno napolnujejo svoje kevdrčke z vinsko kapljico. Vse ga preša in stiska. To bo še veselja, če tudi nas Volstead postrani gleda. Ribničanje se ne zmenimo mnogo za njegovo nevoščljivost. Da letos je resnično trtica rodila veliko grozdkov. Ljudstvu skoro primanjkuje posode, ker ga je na trgu toliko in za tako malo nizko ceno. Slovenci le po njem saj nima kosti.

G. urednik, kje pa imate tistega prešmentanega ribničana "Pavleta?" Pa ne, da bi ga vi vrgli v kako temnico, ker je vas malo včasih pošegetal s svojim humorjem. (Te dni smo prejeli od njega pismo, da se v kratkem vrne s polnim košom novic. Op. ured.) Lansko leto je nam obetal, kako bo pridno vsak teden na svojem kornerju predaval svoje špase, sedaj ga pa odnikoder ni. Povejte mu, da ga bomo čitatelji nalasali, če nas misli zapustiti.

Ob koncu mojega dopisa pozdravljam vse naročnike in čitatelje tega lista.

France iz Ribnice.

—o—

La Salle, Ill. — Starka zima se približuje in njeni prvi pojavi so že tukaj. Daljši večeri so tu in marsikdo si bo iskal zabave v teh večerih. Ko prebiramo razne dopise, vidimo v drugih naselbinah, kako pridno hite z raznimi prireditvami, z igrami itd. Tudi v naši naselbini bi lahko delali tako saj moči na tem polju ne manjka, saj imamo med seboj marljive fante in dekleta, treba se je za stvar samo zavzeti pa bi šlo.

Ta mesec bomo imeli cerkveni bazar ali semenj, ki ga bo priredila slovenska fara sv. Roka v Narodnem domu. Bazar se bo obdržaval 25, 26, 28, 29. in 30. novembra tega leta. Bazar se bo vršil vsak dan in večer. Štiri večere t. j. 25., 26., 29. in 30. pa bo tudi plesna zabava, na kateri bo svirala izborna Steadman's godba iz Starved Rocka.

Letos je na kontestu 12. deklet, ki tekmujejo med seboj za prvenstvo. Prva nagrada bo demantni prstan za $100.00, druga nagrada bo zlata ura vredna $50.00, tretja nagrada bo krasen nakit vreden $35.00. Dekleta izvrstno delajo, ker vsaka hoče biti prva, da bi dobila krasne nagrade.

Za bazar smo dobili več različnega blaga, ki bo našim gospodinjam zelo dobro došel. Žrebanje se bo vršilo tekom celega časa na bazarju. Pridite vsi na bazar, da se na niem poveselite v družbi svojih faranov. Čisti dobiček tega bazara bo šel v korist cerkve, raditega je dolžnost vsakega Slovenca v naši naselbini, da obišče te dni cerkveni bazar in tako po svoji možnosti pripomore svoji fari. Rojaki, cerkev je Vaša. Vi imate od nje koristi, kamor zahajate k službi božji, imate katoliško šolo, kamor pošiljate svoje otroke, vse to pa zahteva svoje stroške in te stroške je naša dolžnost, da jih pokrijemo. Zato vsi te dni na plan, da bo vspeh našega bazarja čimvečji ko mogoče.

Nadalje bi priporočal pa tudi našim vrlim dramatikarjem, da bi se zavzeli in sami priredili kako zabavo za korist cerkve, kakor to delajo po drugih naselbinah. Treba je le dobre volje pa se bodo pred nami pojavili vspehi.

Poročili so se v slov. cerkvi sv. Roka, Mr. Martin Jenko z Miss Mary Dolanc Ženin je sin dobroznane družine Jenkotove in obče priljubljen med tukajšnimi rojaki. Nadalje se je poročil Mr. Anton Uranič z Miss Rosie Kožar. Obema novo poročenima paroma želimo obilo vspeha in božjega blagoslova v novem zakonskem stanu.

Delavske razmere so neizpremenjene. Po premogorovih delamo še precej stalno, kakor tudi po tovarnah. Samo zaslužek je pa bolj kratek kot dolg.

Pozdrav!

Faran sv. Roka.

—o—

Iz pota. — Obiskal sem tudi slovensko naselbino v Leadville, Colo. zatem, ko sem se poslovil od prijaznih Pueblskih rojakov. Po osem-urni vožnji sem dospel iz Puebla v Leadville. Mej potjo je nastal precej hud vihar in snežilo je celi čas. Na neki postaji sem videl prevrnjen voz, ki ga je prevrnil vihar. Če se je kdo ponesrečil zraven mi ni znano, ker sem se hitro odpeljal naprej, prizor sem videl le mimogrede.

V Leadville sem dospel tri ure pozneje, kakor bi imel. Zamuda je povzročil silni vihar. Ker je bilo že pozno v noči sem prenočil v hotelu. Naslednje jutro sem se podal v slovensko naselbino in k tamošnjemu župniku Rev. Fathru Mlinarju. Fathru Mlinarju sem dolžan prisrčne zahvale za lepo priporočilo v cerkvi. Pri obeh sv. mašah so me iskreno priporočili in povdarjali svojim faranom ,koliko se trudijo frančiškanski očetje za dobri katoliški tisk v Chicago. Rekli so, ne ena hiša naj ne bo brez katoliškega lista, kakor je Ave Maria, Glasnik P. S. J. in Edinost. Zato krasno priporočilo naj izrečem častitemu gospodu še enkrat prisrčno zahvalo in Bog naj jim povrne karkoli so storili v pomoč katoliškega tiska!

Takoj zatem sem se podal k Mrs. Josefini Bradach, ki so mi dali svojega sina, da je šel z menoj in mi kazal slovenske hiše po naselbini. Dali so mi tudi nadaljno stanovanje in hrano zakar se jim najlepše zahvaljujem. Naj bo Bog vaš dobri plačnik! Pri nabiranju novih naročnikov mi je zlasti pomagal tudi Mr. John Babich, kateremu se tudi najprisrčneje zahvalim. Bog Vam plačaj!

Vspeh, ki sem ga dosegel v Leadvillski naselbini je ogromen v primeru z naselbino. Dosedaj smo imeli menda tu samo par naročnikov, sedaj jih je hvala Bogu okoli 70. Samo novih je nad 60. Naši listi dobivajo tla, ker vsak, ki jih vidi se mu priljubijo. Rojaki le krepko naprej, sedaj širite list še sami in katoliški dnevnik je nam zagotovljen.

Delavske razmere v Leadville so bolj srednje. Tukaj je več zlatih rudnikov, ki pa ne obratujejo vsi.

Sneg je zapadel dne 2. novembra za nekako 4 palce. Zadnjo nedeljo je bil precej hud mraz.

Ob odhodu iz Vaše prijazne naselbine, vas Leadvillčanje vse skupaj prav prisrčno pozdravljam! Hvala vsem!

Leo Mladich, pot. zastopnik.

—o—

ZAHVALA.

Zagorje pri Pilštajnu. Zagorska župnija je ena najmanjših župnij v Lavantinski škofiji. Je na daleč okrog sloveča starodavna božja pot v čast Materi božji. Ima v letu dva romarska shoda: Zagorsko in Leskovško. Prihaja mnogoštevilno romarjev v Zagorje častit in hvalit Marijo, Kraljico nebes in zemlje. Zlasti je romarska cerkev, Zagorske Matere božje, zaslovela s svojimi od Boga podeljenimi milosti v novejšem času, ko je tamošnji župnik napravil krasno "Lurško kapelo" v naravno divnem skalovju, obraščenim z večno zelenim bršljanom in temnim zimzelenom. Pečina je v naravi res nekaj izvanrednega s svojo orjaško skalnato streho nad poleg žuborečim studenčkom bistre vode. Žal, da gmotne razmere ne dopuste izpeljati načrta v zidanju in prireditvi prelepe Lurške jame. Romarji z veseljem prihajajo v Zagorje. Celo iz daljne Amerike se radi priporočajo Zagorski Materi božji čestilci Marijini in se spominjajo mične Zagorske romantične cerkvice s tronom Marijinim. Cerkvica iz srednjega veka je dobro ohranjena in nje slike, srečna dela umetnikov, so občudovanja vredna in neprekosljive umetnosti. Letos se je cerkev nekoliko popravila, kakor tudi mrtvašnica na pokopališču. Misijonski križ se je prestavil na levo stran velikih vrat in trivogelna okraska strešna ob osemvogeljnotim orjaškim šiljastim zvonikom sta prenovljena. Istodobno se je popravila podružnica sv. Magdalene ob južni rebri visokega Lošča, okinčanega s stoletnimi košatimi bukvami in hrasti, ki gospodarijo visoko nad prijaznima kmečkima vasicama, Bistrico in Pskorno vasjo severno divnega razgleda prek vinorodnih gričev Pilštajnskih in Prevorskih. Mnogo je stalo v letu neznosnih draginjskih časih popravljanje in so se stroški poravnali z darovi dobrotnikov. Domača faranka, gospa Terezija Bevc iz West Allisa, katera je doma v romantičnih krajih valovitega gričevja Prevorsko-Žusemskega okraja in je več let že v deželi zlate svobode, zlata bogati Ameriki, darovala je mogočen dar v denarju, s katerim se je vse to popravilo. Darovala je obenem za romarsko Zagorsko cerkev krasno mašniško obleko za levitirano slovesno sv. mašo in poslala omenjeno obleko iz Amerike. Dasi je pošiljka stala ogromne tisoče in na meji Jugoslavije imela carinske težkoče, katere je premagal in omilil blg. gospod minister J. Pucelj, ima sedaj Zagorska cerkev krasen spomin gospe Terezije Bevc iz Amerike. Gospa je kupila cerkvi tudi oltarni veliki tepih, ki bo spominjal na gospo leta in leta na božjo pot prihajajoče romarje. Veliko je k temu pripomogel dični prijatelj Matere božje Zagorske gospod Marko Bluth iz Joliet, Ill. s svojimi znanci Jakobom Rink in Ivanop Culjan in Frančiško Starman in Marijo Toplišek.

Prisrčna hvala vsem gori omenjenim dobrotnikom, zlasti tudi Vam, prečastiti gospod Father Jeronim in pč. g. Fathru Kazimiru Zakrajšek. Bog povrni vsem tem dobrotnikom stotero njihovo dobrotljivost ter Bog plačaj tudi pč. g. Marku Pakiž, župniku iz West Allisa.

Marija Zagorska, povrni tvojim častilcem v obilni meri, kar so dobrega storili tvoji božji hiši. Ohrani jih v milosti božji še mnogo let, v veselju in zdravju in pripelji jih v domovino večnega raja! Vas, prijatelji božji, prosimo, spominjajte se nas v molitvi in z darovi usmiljenja.

Z največjo hvaležnostjo Vap udani
Aloizij Kramaršič, župnik.
Zagorje p. Pilštanj, 17.-10. 1922.

SRŠENI.

Na Cortlandu St. 82 bodo vstanovili lastno ljudsko šolo. Sprejemali se bodo samo nezakonski otroci domačega uredniškega in bančnega osobja.

* * *

Pe-Terček je ljubeče pritisnil atu na glavo "flašterček," ker jim je nekdo stare rane zopet malo odprl. Nihče tako skupaj ne drži kot cigani.

* * *

Če Pe-Terček od mene pričakuje kake podobice, se zelo moti, jaz imam zanj samo kramp ali pa pikon.

* * *

Večkrat sem že mislil, kdo bi znal biti po Pe-Terčkovih pojmih, najvzornejši duhovnik. Morebiti se ne motim, če pravim, da tisti, ki bi mu vsak dan plačal par galonov vina, sam bi bil pa stoprocentni suhač. Prepričan sem, da mu bo drugi dan posvetil celo kolono in ga vsem drugim duhovnikom za ogledalo obesil.

Prijatelj delavca

PAIN-EXPELLER

Tvorniška znamka reg. v pat. nr. Zdr. dr.

Slaven že več kot 50 let.

Glejte za tvorniško znamko
SIDRO.

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

je prav gotovo, da se boste spomnili na svoje domače v stari domovini. Slaba letina in slabe razmere doma potiska v stiske naše domače v domovini. Marsikatteri izmed čitateljev bo poslal svojim domačim domov, kak dar. Vse te opozarjamo, da naj se pri pošiljanju denarja spomnijo na naše podjetje, na **BANČNI ODDELEK "EDINOSTI", ki pošilja denar v staro domovino PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH IN NUDI POŠILJATELJEM NAJTOČNEJŠO POSTREŽBO.**

Pošiljateljem se najtopleje priporoča:

BANČNI ODDELEK EDINOSTI

1849 W. 22nd Street Chicago, Ill.

V NEDELJO POPOLDNE.

24 po bink. — **O gorščičn. zr. in kvasu.** Mat. 13.

Nedelja — Elizabeta, grof. Poncijan, m.

Pondeljek — Feliks Val., opat.

Torek — Marijino darovanje.

Sreda — Cecilija, dev.

Četrtek — Klement I., pap. in muč.

Petek — Zahvalni dan.

Sobota — Katarina, dev. in muč.

—o—

ZAKRAMENT SV. POSLEDNJEGA OLJA. — BISTVO TEGA ZAKRAMENTA.

Zakrament sv. poslednjega olja — — latinsko se imenuje "unctio," maziljenje, se tako imenuje, ker je to zadnje maziljenje, katero prejme kristjan, je izpolnitev zakramenta sv. pokore, kakor je birma izpopolnitev sv. krsta. To je zakrament, ki se bolniku podeljuje s tem, da ga duhoven mazili s sv. oljem za bolnike in moli nad njim, da bi mu izprosil od Boga telesno in duševno pomoč in olajšavo.

O tem zakramentu, katerega je Jezus Kristus bržkone ustanovil po svojem vstajenju, piše sv. apostol Jakob: "Če kdo med vami zboli, naj pokliče k sebi mašnike iz cerkve; ti naj molijo nad njim in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem. In molitev v veri otme bolnika in Gospod mu polajša, in če je v grehih, se mu odpuste." Olje, ki se rabi pri tem zakramentu, je olje od oljk in se posvečuje na Veliki četrtek. Ta zakrament podeljuje duhoven, on mazili vse ude, s katerimi človek največ greši: oči, ušesa, nosnice, usta, roke in noge.

Mej tem ko mazili, duhoven moli. In molitev je sledeča: "Po tem sv. maziljenju in po svojem neskončnem usmiljenju naj ti Bog odpusti vse, kar si se pregrešil z vidom, sluhom. . . Amen."

Ta zakrament mora prejeti vsakdo, ki je nevarno bolan. Ni ravno potrebno, da bi bila smrtna nevarnost, zadošča, da je bolezen resna.

Če smo pa v smrtni nevarnosti, pa nikakor ne smemo odlašati sv. poslednjega olja. Lahko namreč umremo brez tega zakramenta in tako ne prejmemo milosti in sadov tega zakramenta, ki so tako potrebni v poslednjem boju. Zakrament sv. poslednjega olja krepi, jači človeka v smrtni uri.

Zdravnik in sorodniki so v vesti dolžni skrbeti za to, da se ta zakrament, kakor drugi zakramenti za umirajoče, podeli bolniku pravočasno. Imajo smrten greh, če bi bolnik brez tega sv. zakramenta umrl.

Zato pa skrbimo mi, kolikor bo to naša dolžnost, da bodo naši sorodniki in prijatelji pravočasno prejeli zakramente za umirajoče; in če bomo mi sami bolni, zahtevajmo, da se nam podeli ta zakrament. Zakrament sv. poslednjega olja vrne bolniku pogosto tudi telesno zdravje.

—o—

APOLOGETIKA.

35. — Deizem.

Bog je prevzvišen, da bi se brigal za nas uboge stvari. Kaj briga Boga, če ga častimo, mu služimo, ga molimo? Vso svojo srečo ima Bog sam v sebi in nas in naše službe nikakor ne potrebuje.

Odgovor. — Bog nas seveda ne potrebuje k svoji sreči, toda mi potrebujemo Boga za našo srečo. Če služimo Bogu, bomo poplačani za to z večnim plačilom, in ker je Bog ljubezen, zahteva od nas službo, da bi nas večno osrečil.

Po tvoji trditvi, prijatelj, bi bil kak vladar toliko bolj vzvišen, kolikor manj bi se brigal za spolnjevanje svojih zakonov in za red v svoji državi. Tvoj ideal bi bil po tvojem mnenju kak star oče, ki je mirno v naslonjaču zaspal in se ne briga, kaj delajo okoli njega njegovi vnuki. Marsikateri lahkoživec bi seveda najrajše videl, če bi ga Bog pustil lepo pri pokoju. Toda vsak razumen človek nam mora pripoznati, da mora Bog, Bog reda in svetosti, hoteti in zahtevati, da vlada pravi red med njim in med stvarstvom na eni strani in med stvarstvom samim na drugi strani. In ta red obstoji v tem, da vsaka nižja stvar služi višji stvari, narava človeku, telo duši, duša pa Bogu.

Pogosto se res zdi, kakor da bi se Bog ne brigal za svet in za človeka; zdi se, kakor da bi mu bilo vseeno, ali vlada in gospodari Nemec ali Francoz, Anglež ali Japonc, anarhist ali bojševiki, ali triumfujejo lopovi ali poštenjaki.

Res je, da Bog ne posega vedno vidno v zgodovino človeštva, vendar pa vodi vse s svojo močjo in modrostjo. Božji mlini meljejo počasi, pa gotovo; to je gotovo, da Bog ne bo pripustil, da bi drevesa rastla v nebesa. Mi slabi ljudje ne razumemo božjega vladanja, na zemlji nam je marsikaj temno in nejasno, ko pa bo zasijala jutranja zarja večnosti, bomo spoznali vse.

Svetovna in ljudska zgodovina je kakor nekaka preproga; na spodnji strani preproge križajo se niti raznovrstnih barv, zelene, rdeče, višnjeve, bele, črne, rumene, križajo se na nam jako nerazumljiv način, na zgornji strani preproge pa vidimo najlepše cvetlice in slike. Ob koncu sveta bo Bog to preprogo odkril, in človeštvo se bo takrat začudilo, ko bo spoznalo in videlo modrost božjega vladanja.

NEZGODA V SPANGLER, PA.

(Nadaljevanje s. 1. strani.)

Premogarske družbe bi morale imeti nastavljene posebne nadzornike, ki naj bi rudnike preiskali pred vsakim prihodom delavcev v rudnik. Tu se gre za človeška življenja in dolžnost družbe in države je, da se pazi na življenja svojih delavcev in državljanov.

Kdo bo skrbel sedaj za uboge vdove in zapuščene otroke? Žene so skoro obupane. Uboge družine! Oropani do zadnjega centa od zadnje premogarske stavke so izgubili sedaj še svoje edine vzdrževalce, svoje očete, katerih roke so služile kruh številnim družinam. Kompanija pa prihaja na dan z argumenti, kakor, da bi bili delavci sami krivi, vsegatega. Dolžnost kompanije je bila, da bi bila pazila na to, ne pa zvračati krivdo po nesreči na ubogega delavca, ki je radi malomarnosti družbe drago plačal s svojim življenjem za to nezgodo.

Ko dobim zopet kaj podrobnosti o celi nezgodi Vam poročam kaj več. **L. S.**

☞ **Ali si že naročil "KOLEDAR AVE MARIA" svojcem v domovini? — AKO NE, STORI TAKOJ!**

UTRINKI.

Pesniki so rojeni in proti temu ni zdravil.

—o—

Pri vsakem vprašanju sti dve strani: pravilna in nepravilna.

—o—

Kdor išče srečo, ponavadi doživi prevaro.

—o—

Ljubezen znabiti najde svojo pot; toda križ je plačati to pot.

—o—

Da se mož in žena pričneta kregati je treba vzrokov in sicer, mož mora imeti svojega, žena pa svojega.

—o—

Ako hočeš storiti bedaka jeznega, ga pokliči po njegovem imenu in dosegel boš svoj namen.

—o—

Satan zaposlji veliko ljudi, da pridejo nadlegovati posameznika, da greši.

—o—

Nekatera dekleta so tako prijazne, da proglasijo moškega za "woman-hater-ja," ako jih vedno ne hvali.

—o—

Cel svet se rad smeje s človekom, ki se rad smeje.

Na straži.

(Konec.)

Še eno imenitno je pogruntal Časov "filozof." V svojem nadaljnem izvajanju — — to je njegovo, zato pa tako trapasto — pravi: "Sicer so pa vere veliko mlajše kot človeštvo in imajo po večini svoj začetek šele, ko je bil človek po nekaterih krajih že na višku civilizacije." Malo prej je dokazoval, da ima človek na višku civilizacije za razne verske pripovedke le pomilovalen usmev, da sta vera in znanost nespravljivi nasprotnici. Naenkrat pa pusti človeka šele na višku civilizacije iskati Boga in hrepeneti po njem. Tako postopa neki drugi "filozof", ki svoje mladiče žre. Nadalje! Naš dični filozof prisega na darvinistični evangelij. Tudi to je malo prej nad vsak dvom jasno povedal. Darvinisti bi se, ako bi jim njegova kolobocija prišla pred oči, prav lepo zahvalili za tako dokazovanje. Oni so vendar ekstremni naturalisti, to se pravi, oni imajo vero za zgolj nravni plod evolucije, razvoja. Kot taki ne samo naravnemu človeku, ki ni prišel niti do A. B. C. civilizacije, ampak celo živali pripisujejo vero. Ed. v. Hartman, panteistični evolucijonist, piše:

"Mi moramo biti zadovoljni, ker smo z dokazom verskih odnošajev v živalski duši, prišli do prepričanja, da je duševno življenje vsemirja istovrstno, ne izvzemši vero ki je doslej veljala za nekaj le človeku lastnega." In na drugem mestu pravi: "Če priznavamo, da se je človeštvo do svoje sedanje stopnje razvilo iz nekega živaljskega stanja . . . bo vero težko vzdržati kot nekako ločilno znamenje človeka od živali." Po daljšem razmotrivanju o početkih živalskih čednosti, ki jim je treba samo primernega predmeta, da postanejo iz njih verska čustva, sklene: "Ne moremo si kaj, da bi razmerja, ki vlada mej domačo živaljo in njenim gospodarjem, živali ne pripisovali verskega značaja, ki se tem izraziteje kaže, čembolj preveva žival čut umske in nravne vzvišenosti gospodarja nad njo."

Tedaj niti darvinistično-evolucijonistični blok, ki ma "čast" dičnega clevelandskega "filozofa" šteti mej svoje, ne more biti zadovoljen z njegovo evolucijo vere. Najmanj pa verstveni zgodovinar.

Če bi bilo res, da je človek šele na višji stopnji civilizacije postal veren, bi morali biti vsaj oni narodi, pri katerih se o civilizaciji komaj, če sploh more govoriti, biti brez vsake vere. Tisti učenjaki, vredni drugi Časovega "filozofa," ki so hoteli najti take narode, so jih tudi našli, prav zato ker so hoteli. L. Lubbock navaja cele litanije narodov brez vsake vere. Si je pač mislil: Kdor mi ne verjame, da bivajo, naj gre sam gledat. V upanju, da tega ne bo nihče storil, je samozavestno naprej "farbal," prav po K. May-evo. Toda kakor je K. May našel svojega Expedita Schmida in Anzgar Poehlmana, ki sta ga do nagega razkrinkala, tako tudi Lubbock: princa Neuwied, Walkenaers-a, Th. Waitza, O. Peschelna Quatrefagesa, Bastiana, Tylora, Tiela i. dr. ki so mu povedali: Prijatelj nikar predebelo ne "farbaj". Tiel piše: "Trditev, da se dobijo narodi, ki nimajo nikake vere, sloni ali na površnem opazovanju, ali na zmešanih pojmih. Noben narod, nobeno pleme ni bilo doslej odkrito, ki bi ne imelo vere v neko višje bitje . .. Popolnoma umestno je tedaj vero imenovati splošni fenomen človeštva." Peschel pa pravi: "Vprašanje, se je li našel narod brez verških predstav in pobud, je treba z vso odločnostjo zanikati."

Do zadnjega časa so razni lovci za narodi brez vere kazali na prebivavce Ognjene zemlje na skrajnem jugu Amerike, ki se smatrajo za ostanke najprvotnejšega človeštva. Češ, če vsi drugi, oni nimajo nobenega pojma o kakem višjem bitju. Že Darvin jih je proglasil za popolnoma brezverne in ljudožrce. Samo to je pripomnil, da hišni gospodar kadar družini slanino deli, neke nerazumljive besede mrmra. Že pred petimi leti je "The Bureau of American Ethnology, Smithsonia Institution," v Washingtonu pooblastil Dr. Cooper-ja, prof. tamkajšnega kat. vseučilišča, naj to stvar preiskuje. Svoje rezultate je objavil v Bulletinu štev. 63, glasilu istega bureja. Dokazal je, da si evolucijonisti tudi ta plemena (troje jih je: Yamana, Ona, Alakaluf) zastonj laste in kapital kujejo na njih "brezvernih" hrbtih za svoje brezpredmetne hipoteze. Da se pa na podlagi materiala, mej imenovanimi plemeni samimi nabranega, to še jasneje dožene, je prof. nemške akademije v Santiago (Chile) Rev. Gusinde, s podporo chilenske vlade l. 1919. prvič potoval na lice mesta. Ko si je pridobil toliko zaupanja plemena Yamanas, da ga je izvolilo za svojega plemenskega člana, se je vrnil, da ob drugi priliki to zaupanje izrabi. Lani sta se z etnologom Rev. Dr. Kopersom drugič napotila na Ognjeno zemljo. Letošnjega januarja sta poslala prvo poročilo o svojih raziskavanjih, ki se glasi uničevavno za Darvina in vse njegove oboževavce. Prvič nobeno imenovanih plemen ni ljudožrsko, kakor je Darvin trdil. Drugič pa nobeno brezversko. Poznajo neko najvišje bitje, ki je imenujejo "Hitapuan" (moj oče) in je časte s prastarimi verskimi ceremonijami. Zvečer, ko gredo h počitku molijo: "Anu henanikaia Komatucoux moal oaoh Hitapuan) (naj mi bo moj oče jutri dober) Neko drugo, če ne isto, božansko bitje imenujejo "Watanineuwma" Njemu se priporočajo ob slovesu, ko ne vedo, se bodo li še kedaj videli ali ne. Tisti, ki se poslavlja pravi: "Hallaiola" (zapuščam te) Oni, od katerega jemlje slovo odgovori: "Ulayola haindepan Watanieuwa katolakane kuruana hibikaia" (Da, ti greš za vedno, če bo Watananewu dopadlo katerega naju odpoklicati). Poznajo pa tudi neke vrste hudiča, ki ga imenujejo "Yetaite" (velika smrt-hudič), katerega kazni bo vsak zapadel, ki ne bo spolnoval plemenskih postav.

Nikakega dvoma tedaj ni, da so tudi ta najstarejša plemena južnoameriških prebivalcev, ki so dozdaj služila kot zadnje reklamno sredstvo proti univerzalnosti verstva, ne samo verna, ampak idealnejše verna, kot marsikateri drugi narod, ki stoji na višji stopnji kulture.

Spričo vsega tega je vsakemu na dlani, koliko je vreden dokaz, oz. trditev našega clevelandskega verstvenega "filozofa", da imajo vere po večini svoj začetek šele v dobah ko je bil človek po nekaterih krajih že na višku civilizacije. To, je pripovedka za lahkoverne otroke.

Pa še več ve zgodovina verstev in primerjalno veroslovje povedati. Povedati ve, da verstvo ni le splošen pojav pri vseh narodih, brez vsake izjeme, ampak, da se je razvijalo ravno nasprotno, kakor trdijo darvinistični evolucijonisti. Darvinistično evolucijo verstva si John Lubbock tako-le misli: Prvotno je bil človek **ateist** — brez vsakega verskega pojma. Nato je postal **fetišist** (feitico je portugalska beseda, ki pomeni po naše **narejen**, latinsko fictitius). Kot tak, da je hotel božanstvo prisiliti naj mu pomaga. S tem je seveda Lubbock sam podrl svojo prvo trditev. Kajti, če je človek hotel božanstvo h temu prisiliti, je moral že verovati vanje, torej ni bil ateist. Za tem se je prelevil v **totemista,** začel je častiti vidno naravo, živali, drevje kamenje. Potem je avanziral v **šamanista,** prišel je do spoznanja, da bivajo zgolj duhovi, ki ga daleč nadkriljujejo in jih je kot take častil. Nadaljna stopnja, do katere se je povspel, je bil **anthropomorfizem ali malikovanje.** Božanstvo je materializiral, si je potom raznih malikov ponazoril, a je pri tem smatral ne kot stvaritelja narave, temveč kot njen del. Slednjič se je dvignil do božanstva, stvaritelja sveta in od njega nezavisnega. Drugi si to evolucijo zopet drugače predstavljajo. Prvotni človek, tako menijo, je bil ateist. Potem je postal panteist (vse je Bog). Za tem politeist (več je bogov) Nato henoteist (več bogov je, a eden je najvišji). Še potem dualist (dva bogova sta, eden dober, eden slab). Slednjič monoteist (samo eden Bog je). Tako ta dva, kakor vsi drugi darvinistični načini verstvene evolucije, imajo to skupno, da pustijo verstvo iz nepopolnejših form v popolnejše se razvijati. Seve kot darvinisti to morajo, naj bo tudi brez vsake podlage. Kajti če tega ne store, morajo priznati, da darvinizem za razvoj človekove duhovne plati ne velja. Tega pa seveda ne morejo in nočejo priznati, pa magari, če se je treba še tako na debelo lagati. Toda, kakor kaže verstvena zgodovina in primerjalno veroslovje, ki sta ravno zdaj v bujnem cvetju, bodo morali hočeš nočeš priznati. Čem globlje ti dve znanosti prodirati v tmine paganizma in paganskih verstev, tem jasnejše se kaže, da se je verstveni razvoj luči nadnaravnega razodetja vršil iz popolnejše forme v nepopolnejše, tedaj ravno nasprotno, kakor darvinistični evolucijonisti hočejo.

Prvotno je človek častil enega Boga. Šele pozneje, ko je začel umsko in moralno propadati, so se mu pojmi o njem in njega češčenju jeli mešati, in to tembolj, čem globlje je padal, dokler ga božje razodetje, v kolikor ga je doseglo, ni zopet dvignilo do pravega pojma o njem in njegovem češčenju. Te rezultate omenjenih znanosti, ki se vedno jasneje kažejo, je podprla še druga znanost, primerjalno jezikoslovje.

Vsa indogermanska plemena ne le da poznajo enega Boga, vsaj enega najvišjega, ampak imajo tudi)

(Dalje na 4. strani.)

"ŽELEZNA PRALNA PEČ"

Ta peč je zelo pripravna za perilo. Na to peč se lahko postavi pralni kotel, v katerem v kratkem času zavre voda in se perilo skuha. To peč lahko postavite v klet ali kamor Vam bolj prija, kjer že imate bolj ugoden prostor za pranje. Po zimi pa to peč lahko porabite za greti Vaše sobe, ker hitrejše Vam segreje hišo, kot katerakoli druga peč. V njej lahko kurite s premogom ali drvami. Poleti jo lahko rabite za kuhanje, namesto, da bi kurili v velikih pečeh, kuhate na tej ki potrebuje le malo kuriva.

Naročite si jo takoj in pišite na zdoljni naslov kar v Vašem domačem slovenskem jeziku in priložite $10.00 Obratno boste prejeli peč, od katere boste plačali sami ekspresne stroške.

BENJ. EICHHOLZER,

TRGOVINA RAZNE ŽELEZNINE IN POHIŠTVA

527 Main Street **Forest City, Pa.**

ZADNJA PRAVDA.

ROMAN

Spisal češki J. S. Baar.
Poslovenil Vojteh Hybašek.

Na kamenitem ogelniku pred vrati sedi Martin in kadi.

"Ali že vendar enkrat greš," godrnja nad Adamom, "cela večnost, preden se oblečeš."

"Ali je tako pozno?" vpraša Adam in jo briše za bratom, kar more. V tem se oglasi iz stolpa: "klin — klin — klin" — in nič več.

"Presneto, — če sem dobro štel, — bije šele tri. — To si zgoden ptič, Martin, dan se šele rodi."

Martin ne odgovori.

"No — preden prilezeva na hrib — bo dan," začenja Adam pogovor vnovič, Martin zopet nič. "Rosa je obilna, to se bo kosilo. — Slišiš?" — "Fiju, fiju, fiju — fi!" začenja sloka klicati vse druge ptice iz sanj. Jerebice vpijejo, sedaj se je oglasila priba, ptice na travnikih so se zbudile, nato škrjančki. A Martin še vedno nič ne govori. Samo iz pipe puha kakor iz kope. Adam bi se rad pogovoril, molčanje ga boli. "Preden nama ženski prineseta zajtrk, mora trava ležati že do studenca —" je začel vnovič in si mislil: "To ti je pogovor danes! Kaj ga je neki pičilo, Martina, da se tako drži!" A v tem — glej čudež — je Martin izpregovoril. Pipo je vzel iz ust, pljunil in rekel: "O babi mi molči in mi je ne spominjaj; ta moja je zmaj pa ne človek." In Adamu ni dal več k besedi.

"Moram ti razodeti, kar imam na srcu, ne zdržim, da bi me še dalje dušilo. Pekel, resnični pekel imam z Mano. Iz revščine je zrastla, pa tega ji ne očitam, Bog ne daj! Na lepo posestvo je prišla, a vse to ji je še premalo. Kakor obsedena je na denar, ne privošči si jedi ne sebi, ne domačim, ne tujim. Same zavisti kar piha, če ima kdo kaj več ali boljše kot ona. Dela, ne rečem, za dve drugi dela, pa jo poslušaj,, kako se s tem baha. Od ranega jutra v trdo noč neprenehoma slišiš: "Če bi mene ne bilo, čudno bi bilo pri nas; vse moram narediti sama, za vse moram skrbeti, na vse misliti; česar jaz ne opravim, ni narejeno." Tako kokodajsa kot kokoš, kadar je jajce znesla. — "Jutri bomo šli orat," pravim. "Noriš?" zakriči, kakor bi jo uščipnil z besedo, "jutri boš šel v gozd!" Ti hočeš mlatiti, ona takoj kaj drugega, da boš vozil gnoj; ti bi rad sejal, pa se ti posmehuje, češ, da moraš za zaslužkom, ker je že temu ali onemu bajtarju obljubila voz in vole. Samo ukazovati hoče, pa vpij na njo ali jo pretepaj — ne bo odnehala. Njena mora obveljati, pa najsi bi jo življenje stalo —"

"Kaj pa njena oče in mati?" je vprašal Adam. Martin je samo zamahnil z roko. "Vse zastonj. Silno dobra človeka sta; roke lomita nad njo in se čudita, kje se je to v njej vzelo in po kom se je vrgla; prosita me, naj molčim in trpim radi ljubega miru."

"To tudi moraš!" je pritrdil Adam.

"Lahko je reči "moraš," pa pojdi na moje mesto. V vicah — v plamenu bi prestal lažje; angel ne prenese tega."

"Preneseš, Martin, človek vse prenese, ne jemlji si vsega tako k srcu, ne misli na to pa popuščaj. Saj ne moreš prenarediti in zlomiti tudi ne gre. — Bodi torej pameten in odnehaj in popuščaj ti!"

"Verjemi mi, da me včasih zgrabi taka jeza, da bi lopnil po njej s tem, kar imam ravno v roki; prav lahko bi ji stopil na vrat kot gadu. — Kar ves se tresem, kadar se streznem in vidim, kakšna nesreča bi se bila lahko pripetila. Včeraj sem rajši zbežal proč, še uganil ne boš, kje sem bil."

"Videla sva te z Dodličko, kako si nekam hitel že pod noč, kakor bi ti pete gorele. — Mislila sva, da greš morda h kolarju ali kovaču v vas."

"Nisem šel v vas; — kaj bi si ljudje mislili o meni, če bi ob košnji hodil v vas. — Nisem se hotel pokazati ljudem; bili bi mi vse brali v očeh, zato sem hitel na polje, mimo Mrazovega ribnika k Dobri in čez Ždire domov. Ko sem se vračal, sem videl, da imajo pri Hausnerjevih v gostilni še luč in okna odprta in da pojo; kakor v fantovskih letih se mi je nenadoma zahotelo pesmi in piva."

"Tebi, oženjenemu človeku?" se je začudil Adam in šele sedaj je opazil, da ima brat še od včeraj na sebi praznično obleko.

"Ne čudi se; ne vem, kaj bi počel ti, če bi bil v moji koži. — Pil sem in pel, pozabil sem na vse na svetu in bilo mi je dobro. Na vrtu pod drevesom sem malo spal in zjutraj šel naravnost tebe budit, da le nje nisem videl." — Vnovič se je zjezil Martin pri spominu na ženo.

"Iskala te bo," se je ustrašil Adam.

"E, ne bo! Gotovo je prežala, ko sem se opotekal ponoči domov in ko sem te zjutraj klical; tako spanje ima kot mačka. Me bolj skrbi kosa; moram si jo najprej sklepati; je topa kot poleno, kosil sem ž njo deteljo." Tačas sta brata že prekoračila gozdni rob in obstala pri kraju travnika kakor pri zelenem jezeru. "Hlač ni škoda," je rekel Martin, "a vse drugo bom odložil." Vrgel je jopič raz sebe, ruto na vratu je odvezal, sezul je čižme in nogavice in že je sedel na tleh pri nizkem štoru. Z nekoliko udarci je zabil vanj babico in enakomerno klepanje se je razlegalo po gozdu. Adam je kosil sam prvo red.

"Moj Bog, da me le kdo ne sliši," je mislil Martin, "ta sramota, priti zjutraj na travnik in šele klepati koso, tega svoje žive dni nihče ni slišal. Med ljudi bi se ne smel pokazati, povsod bi se mi smejali!" Razbijal je po kosi, samo da bi bil prej gotov. Zraven pa je gledal po strani Adama in videl, kako mu gre delo od rok; kot salata krhka trava kar leti od kose in Adam kosi, kakor bi pisal s peresom po papirju. Napak! Martin je udaril mimo, skrhal koso, mora jo zopet sklepati in se mudi brez potrebe. "Zakaj pa gledam, kamor mi ni treba?" se jezi in skrbno popravlja napako.

"Zdaj sem pa gotov," je vzdihnil slednjič in poskočil kot jelen. Nasadil je koso, pritrdil jo s ključem na kosišče — in naravnost k Adamu. "Pusti mene naprej!" je ukazal in začel kositi. Svoj živ dan ni videl Adam takega kosca. Kosišče je pokalo, kosa je žvižgala kakor strupena, trava je hreščala in se valila za koso kakor zemlja za plugom, zakasneli ptiči in zaspani zajci so komaj uhajali iz toplih gnezd in ležišč.

"Martin, pretegnil se boš," je opomnil Adam. Martin nič.

"Martin, odnehaj, pretegnil boš še mene!" Martin zopet nič.

"Martin, končala se bova!" In ko Martin še vedno ničesar ni rekel in ni odnehal, se je razgrel Adam. Niti besedice ni izpregovoril več, toda prekositi se ni dal, Martin ga ne bo prekosil! Adam ima koso "gadovko," brezovo košišče, oslo iz Horic in še vsaj toliko moči kakor Martin. Samo razvneti se mora, in že se razvnema. Nabrusil je in hiti za Martinom. Pri drugi redi že vidi pred seboj Martinove bose pete.

"Martin, pazi na pete," je zaklical veselo. Martin se je ozrl in videl Adama za seboj. In tako sta kosila in kosila, besede nista spregovorila, samo z rokami sta zamahovala in vihtela kose. Senca je bila vedno bolj kratka, proti gozdu se je umaknila, solnce jima je začelo greti hrbte.

"Ptički zajtrkujejo," je rekel Adam, "pojdiva tudi midva!" In Martin je ubogal kot otrok.

Iz žepa svojega hodničnega suknjiča je potegnil Adam kakor zagozda velik kos kruha. Razlomil ga je in večjo polovico ponudil bratu.

"Ti si šel danes na košnjo kakor na ples," — se je nasmehnil pri tem in legel k Martinu v gozdno senco.

"Vidiš, tudi ta božji dar imate pri vas bolj okusen kakor pri nas; naš je kakor brus in vse to radi njene lastnosti. Njena mati bi si jezik obrabila, preden bi ji dopovedala, naj počaka, ker testo še ni dovolj vzhajalo, ker peč ni dosti vroča, pa vse zastonj! Mora iz neček in hajdi v peč, — naj bo potem kakoršnokoli."

"I, to se ti samo zdi tako, ker imaš danes ostro koso, pa pivo prebavljaš — in sva lep kos dela že izvršila," je zagovarjal Adam in z užitkom gledal pokošeni travnik.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdelujemo najkrasnejše ženitovanjske slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

NěmeceK

FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

Phone: Canal 2534.

John Gornik

SLOVENSKI TRGOVEC IN KROJAČ

6217 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO

se priporoča za nakup MOŠKE IN DEŠKE OPRAVE.
Izdeluje MOŠKE OBLEKE po naročilu točno in ceno.

VSO ODPRAVO

OD GLAVE DO NOG

si lahko kupite pri nas. V zalogi imamo najboljše trpežne obleke, najboljše vsakovrstne črevlje, klobuke ,spodnje obleke, praznične in za na delo srajce, najboljše ovratnike in kravate za srajce. Kadar kupujete črevlje za praznike ali za na delo pridite k nam in dobili boste najboljše črevlje, ki si jih morete kupiti za vaš denar. Za vaše dečke imamo najboljše trpežne **obleke, črevlje, kape, srajce** in sploh vse, kar rabijo.

Mi Vam obljubljamo ,da v naši trgovini, dobite vedno najboljšo vrednost za "VAŠ DENAR"!

J J. DVORAK & CO.

1853-1855 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

Dolžnost Slovencev v Chicagi

je, da dajo svoje perilo oprati v SLOVENSKO PRALNICO "LAUNDRIJO." Ne podpirajte več tujcev, ko imate v svoji sredi svojega lastnega rojaka, ki vodi to obrt. Kadar imate pripravljeno svoje perilo, pokličite na telefon, da pride na Vaš dom voz **Slovenske pralnice.** Mi peremo oblačila in vse, kar je za prati. Čistimo obleke **"Dry cleaning,"** čistimo karpete, zavese in sploh vse, kar se da čistiti. Kadar imate kaj za prati, čistiti, ne pozabite na naše ime. Pokličite nas po telefonu.

SOUTH—WEST LAUNDRY CO.
Wet and Dry Wash
JOHN ČERNOVICH, lastnik.
255 W. 31st Street, CHICAGO, ILL.
Telephone: Yards 5893.

NA STRAŽI.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

zanj v korenini eno in isto ime. Njih prvotni jezik, **sanskrt** ga pozna pod imenom **Dyaus-pitar** (nebeški oče), Grki pod **Zeus pater,** Latinci pod **Diespiter (Jupiter),** stari severni narodi pod **Zio,** Goti pod **Tius,** iz korenike **dyu,** iz katere je potem nastal grški **theos,** latinski **deus,** litavski **diewas,** staro-pruski **deiwis** itd. Isto skupno ime suponira isti pojem, ker ime, beseda, ni drugega, kakor obleka pojma.

Je li prvotni človek, pod katerim mi razumemo bližnje Adamove potomce, sam s svojim naravnim razumom prišel do spoznanja svojega Stvarnika, ali podprt z ustnim izročilom od svojih prvih starišev, je postranskega pomena. Mogoče je oboje. Sigurno je, da more človek v družbi, kot socialno bitje živeč, z zgolj naravnim razumom spoznati svojega Stvarnika. Kdor ga ne, je duševni lenuh, ki ne rabi od njega mu danih zmožnosti, tér norec obenem, ker je pisano: Dixiti sipiens in corde suo, non est Deus — Norec je rekel v svojem srcu, ni Boga. Enako sigurno je pa tudi, da kakor je človek iz raja, od svojih prvih starišev, prejel ustno izročilo o obljubljenem Odrešeniku, tako je prejel tudi izročilo o Bogu Stvarniku. Dejstvo je, da kakor nikoli ni bil brez pameti, tako tudi, izvzemši morda posamezne duševne lenuhe nikoli ni bil brez božjega spoznanja, naj ga je že zajemal iz razuma, potom vidne narave, ali iz ustnega izročila. Tedaj je bil tudi na najnižji stopnji kulture veren.

Pa kaj to pripovedujem našemu clevelandskemu "filozofu", ki mu je vendar španska vas. In če bi tudi razumel, saj ne bi hotel priznati, ker mu je za resnico toliko, kakor Pilatu, ki je sicer vprašal: Kaj je resnica?, odgovora pa ni maral slišati. No pa saj tega nisem hotel njemu, prostovoljnemu slepcu, napisati, ampak sem napisal našemu ljudstvu, da ne bo mislilo, s kakim občudovanjem stojimo pred to "znanstveno veličino" in da se mu ne upamo ničesar odgovoriti. O, takih puhloglavcev se ne bojimo, so za nas otroški oz. otročji bavbav. Vera se jih seve še manj boji. Mi le tiste pomilujemo, ki se puste s tako, ne vem kolikokrat pogreto, meneštro pitati. Te bi radi obvarovali, da bi jim ne bilo treba preveč za Trinerja izdati, ali za "konjsko sol," ki bi bila morda še edino vspešno čistilno sredstvo, kajpada v precejšnih dozah, kar pa črevesje preveč ruinira, ker je pač bolj konjsko čistilo.

Radi teh naših ljudi: Na svidenje, filozofe, na svidenje! **H. B.**

NAZNANILO IN PRIPOROČILO.

Naročnikom v vseh naselbinah v državah Illinois, Kansas, Coloredo, Wyoming in Montana naznanjamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik

Mr. LEO MLADICH

kateri je pooblaščen pobirati naročnino za "Ave Maria," "Edinost" in "Glasnik Presvetega Srca Jezusovega", kakor tudi za oglase, tiskovine in sploh vse kar je v zvezi z našimi listi in našo tiskarno. Vse naše dobrotnike in naše naročnike in marljive zastopnike prosimo, da mu gredo pri razširjevanju katoliškega tiska na roko in mu pomagajo, da se bo zanesel v vsako slovensko hišo katoliški list.

Vsem, ki mu bodo pomagali pri razširjevanju katoliškega tiska, smo že v naprej prisrčno hvaležni.

Upravništvo in Uredništvo "Edinosti," "Ave Marja" in "Glasnika

J. KOSMACH.

1804 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Rojakom se priporočam pri nakupu raznih
BARV, VARNIŠEV, ŽELEŽJA KLJUČAVNIC IN STEKLA.
Prevzamem barvanje hiš zunaj in znotraj, pokladam stenski papir.
Najboljše delo, nanižje cene.
Rojaki obrnite se vselej na svojega rojaka!